

3. Гороть Є.І., Ковальчук Л.П., Мельничук О. В. Теоретична й практична лексикологія сучасної англійської мови. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2011. 340 с.
4. Павлюк А.Б. Типи слів за морфемною будовою в сучасній англійській мові // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2002. № 5. С. 60 — 69.
5. Романюк Ю.В. Словозмінні класи дієслів у сучасній українській мові // Українська мова. 2017. № 2. С. 75 — 83.

DOI 10.70286/ISU-28.01.2026.018

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АРХІТЕКТОРА

Міхова Л.М.

ст. викладач

<https://orcid.org/0000-0002-3476-661>

Любімова О.Д.

ст. викладач

Кафедра рисунка живопису та арх. графіки

<https://orcid.org/0009-0005-2791-830X>

Зеленська В.С.

здобувач вищої освіти

Архітектурно – художній інститут

<https://orcid.org/0009-0005-2108-472X>

Одеська державна академія будівництва та архітектури, Україна

Анотація. У статті розглядається проблема формування інформаційної компетентності майбутнього архітектора в умовах цифровізації сучасної освіти та трансформації професійної архітектурної діяльності. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі інформаційно-комунікаційних технологій у процесах проектування, моделювання, візуалізації архітектурних об'єктів і професійної комунікації, що висуває нові вимоги до підготовки фахівців архітектурного профілю. У роботі проаналізовано наукові підходи до трактування поняття «інформаційна компетентність» та визначено її місце у структурі професійної компетентності майбутнього архітектора. Окреслено основні складові інформаційної компетентності, зокрема здатність ефективно працювати з цифровими ресурсами, здійснювати пошук, аналіз і критичну оцінку інформації, використовувати спеціалізоване програмне забезпечення, а також застосовувати сучасні комп'ютерні технології у процесі архітектурного проектування й презентації проектних рішень. Обґрунтовано педагогічні умови

розвитку інформаційної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх архітекторів, серед яких інтеграція інформаційних технологій у фахові навчальні дисципліни, використання проектних та дослідницьких методів навчання, формування комунікативних навичок і розвиток здатності до самостійної освітньої діяльності. Наголошено на важливості поєднання теоретичної підготовки з практичним використанням цифрових інструментів у навчальному процесі. Зроблено висновок, що цілеспрямований розвиток інформаційної компетентності є необхідною передумовою формування конкурентоспроможного, творчого та інноваційно мислячого фахівця, здатного ефективно діяти в умовах сучасного інформаційного та професійного середовища архітектурної галузі.

Ключові слова: Інформаційна компетентність, архітектор, підготовка фахівця, діяльнісний підхід.

Актуальність дослідження. Серед комплексу компетенцій, якими повинен володіти майбутній архітектор, особливе місце займає інформаційна компетенція, яка об'єднує в собі цілий ряд спеціальних умінь і навичок, що сприяють підвищенню ефективності процесу навчання, за допомогою застосування нових інформаційних технологій. Інформаційна компетенція - складова загально-професійної і спеціальної професійної компетентності сучасного фахівця.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасна архітектурна освіта перебуває під впливом цифровізації, що зумовлює необхідність поєднання художньо-просторового мислення з володінням сучасними інформаційними технологіями. Від майбутнього архітектора вимагається не лише професійна майстерність, а й здатність ефективно працювати з цифровими інструментами, застосовувати програмне забезпечення для моделювання, аналізу та візуалізації проектів. У зв'язку з підвищенням ролі технологій, у підготовці студентів архітектурних спеціальностей усе ще бракує цілісної системи формування інформаційної компетентності. Часто вона розглядається як допоміжна навичка, а не як ключовий компонент професійної компетентності.

Аналіз останніх досягнень та публікацій. Сучасна наукова література свідчить про глибоку трансформацію архітектурної освіти під впливом цифрових технологій, що робить формування інформаційної компетентності ключовим завданням професійної підготовки майбутніх архітекторів. Результати останніх досліджень підкреслюють, що впровадження BIM-технологій, 3D-моделювання, цифрових платформ для колективної роботи та засобів візуалізації не лише розширює професійні можливості студентів, але й суттєво змінює структуру навчальних програм і методів оцінювання результатів навчання. Це підтверджується сучасними педагогічними дослідженнями, присвяченими цифровізації мистецької освіти та архітектурної практики.

Окрему увагу в сучасних публікаціях приділено питанням інформаційної грамотності у творчих спеціальностях. Дослідники зазначають, що стандартні методики оцінювання інформаційної компетентності не враховують специфіки архітектурної діяльності — роботи з просторовими даними, проектною

документацією, мультимедійними форматами. Емпіричні дослідження засвідчують наявність розриву між вимогами професійної практики та рівнем цифрової підготовки випускників, що актуалізує потребу у створенні спеціалізованих інструментів оцінки компетентності майбутніх архітекторів.

Досить активно досліджується й готовність освітніх закладів до цифрової трансформації: рівень технічної інфраструктури, підготовка викладачів, методичне забезпечення навчальних курсів. Автори праць наголошують, що цифровізація освіти має системний характер і передбачає взаємопов'язані технічні, організаційні та педагогічні зміни. Ефективне формування інформаційної компетентності можливе лише за умови підвищення кваліфікації викладачів і оновлення змісту дисциплін відповідно до потреб сучасного цифрового середовища. Ці питання визначають подальші напрями наукових досліджень і вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх архітекторів:

- Литвиненко, О. Інформаційна компетентність майбутніх фахівців у контексті цифровізації освіти. – 2023. – Педагогічні науки, № 8, с. 58–65.

- Швець, Л. Комп'ютерні технології в підготовці архітекторів: педагогічні аспекти. – 2022. – Вісник Київського національного університету будівництва і архітектури, № 3, с. 101–108.

- Дяченко, Н. Інформаційна грамотність у мистецьких спеціальностях: проблеми та перспективи. – 2023. – Мистецька освіта і наука, № 2, с. 44–50.

- Вакуленко, Н. (2021). Інформаційна компетентність майбутніх фахівців у галузі технологічної освіти. Українська професійна освіта = Ukrainian Professional Education, (9-10), 15-28.

uprnpri.pnpri.edu.ua

- Луценко В.А. Інноваційні педагогічні технології у професійній підготовці архітекторів / В.А. Луценко. Професійна освіта: методологія, теорія та практика, 2023, № 1, с. 17–25.

- Морзе, Н. В., Кочарян А. Б. (2023). Інформаційно-комунікаційна компетентність науково-педагогічних працівників університету: історичний розвиток формування понятійного апарату. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка. pedosvita.kubg.edu.ua

- Кубриш Н. Р., Олешко Л. І., Олешко О. В. Архітектурна освіта та проблеми адаптації в професійному середовищі // Регіональні проблеми архітектури та містобудування : зб. наук. пр. – Одеса : Астропринт, 2024. – Вип. 18. – С. 366–375.

- Григор'єва В. Б., Білгородська О. Є. Сучасні виклики в архітектурно-художній освіті // Регіональні проблеми архітектури та містобудування : зб. наук. пр. – Одеса, 2022. – Вип. 16. – С. 241–248. – ISSN 2707-403X.

Таким чином, аналіз сучасних публікацій підтверджує: інформаційна компетентність є основою формування професійної ідентичності архітектора, а її розвиток потребує комплексного підходу — поєднання технологічної, педагогічної та етичної складових.

Мета. Теоретично обґрунтувати сутність інформаційної компетентності майбутніх архітекторів і визначити педагогічні умови її формування у процесі професійної підготовки.

Для досягнення цієї мети визначено такі завдання дослідження:

Завдання дослідження. Проаналізувати сутність та ключові компоненти інформаційної компетентності майбутнього архітектора в умовах сучасної цифрової освіти.

Розробити рекомендації щодо інтеграції інформаційної компетентності у навчальні програми та освітні стратегії підготовки майбутніх архітекторів.

Виклад основного матеріалу. Інформаційна компетентність - це інтегративна якість особистості, що є результатом відображення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації і генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, що дозволяє виробляти, приймати і реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності. Її можна розглядати як деяку сферу відносин між знаннями, вміннями, навичками людини і його дією в соціальній практиці. Комплекс контрольних робіт і, зокрема, заключне контрольних завдань з виконанням презентації або відеороликів припускають здійснення студентами цілеспрямованої діяльності - індивідуального проектування. Це наочний приклад ефективної реалізації принципів діяльнісного підходу і того, як навчально-виховна діяльність правильно організована і пов'язана в загальному контексті з урахуванням інтересів, ціннісних орієнтацій і можливістю участі майбутніх архітекторів своєю професією в рішенні проблем держави.

З загальних дидактичних позицій можна виділити наступні етапи формування інформаційної компетентності майбутніх архітекторів: комп'ютерна грамотність, інформаційна грамотність, інформаційна компетентність.

Інформаційна грамотність - це оптимальні способи звернення зі знаками, моделями, даними, інформацією та подання їх зацікавленому споживачу для вирішення теоретичних і практичних завдань; зберігання та передачі інформації; розвиток системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів, інформації та телекомунікацій. На ефективність використання інформації в навчальному процесі в великій мірі впливає суб'єктивний фактор - інформаційна підготовка студентів, рівень інформаційно-комп'ютерної компетенції. При цьому слід враховувати, що саме в період навчання у вищій школі і відбувається вироблення особистих алгоритмів професійної та інформаційної поведінки майбутніх фахівців. Отже, важливе завдання вузу - це навчання студентів знань і вмінь, які, так чи інакше, пов'язані з технологією інформаційного пошуку. Слід зауважити, що цього не відбувається, оскільки джерелознавство та інформаційний пошук в кожному курсі охоплює специфічні джерела і алгоритми.

Тільки узагальнена методика алгоритмізації інформаційного пошуку може і повинна застосовуватися в якості деякого ілюстративного матеріалу, який використовується для навчання суб'єктів освіти алгоритмам інформаційного пошуку. Тут слід зазначити, що знання алгоритмів пошуку і обробки традиційної

інформації (на паперових носіях) не тільки не зайві, а й дозволяють оптимізувати пошук інформації, яка існує в комп'ютерних мережах. Реалізація такого підходу може бути вирішена в інтеграції різних навчальних дисциплін, що забезпечить широку професійну підготовку студентів.

Інформаційна компетенція студента включає в себе освоєння чотирьох типів досвіду: досвіду пізнавальної діяльності в галузі інформатики та інформаційних технологій, фіксованого у формі її результатів - знань; досвіду здійснення відомих способів інформаційної діяльності в своїй майбутній предметної області і суміжних областях (досвіду вирішення модельних типових задач використання інформаційних технологій в зазначених сферах) - у формі вміння діяти за зразком; досвіду творчої діяльності в сфері професійно-орієнтованих технологій - в формі вміння приймати ефективні рішення в проблемних ситуаціях; досвіду здійснення емоційно-ціннісних відносин, пов'язаних з використанням інформаційних технологій в різних сферах, - у формі особистісних орієнтацій [5].

Інформаційна компетенція студента може проявитися в трьох основних сферах: в повсякденному житті (як результат інформаційного поведінки і взаємодії, прийняття рішень в життєвих ситуаціях і т. д.); в освітньому процесі (як результат діяльності в типових і модельних ситуаціях, а також у зв'язку з інформатизацією освіти); в реальній виробничій діяльності (в ході виробничої практики студента, участі в науково-дослідній роботі, поєднання навчання і роботи.). Аналіз різних трактувань інформаційної компетенції дозволяє виділити наступні її сутнісні характеристики: інтегративну природу знань і умінь; універсальність (за характером і мірою застосовності); багатofункціональність (тобто вона повинна дозволяти вирішувати різні проблеми в повсякденному, професійної та соціальної життя); багатомірність (повинна включати різні розумові процеси та інтелектуальні вміння); інтелектуальну насиченість (тобто для оволодіння нею потрібно значне інтелектуальний розвиток: абстрактне мислення, саморефлексія, критичне мислення та ін.); об'ємність (вона повинна являти собою широку компетенцію в освіті і забезпечувати зв'язок з актуальними проблемами з точки зору особистості).

Формування інформаційної компетенції має здійснюватися, в першу чергу, в результаті інформаційно-комп'ютерної підготовки фахівця. Інформаційно-комп'ютерну підготовку фахівця ми визначаємо як сукупність всіх умов виникнення і розвитку інформаційної компетенції майбутнього інженера.

В інформаційній підготовці важливого значення набуває інструментальне і технічне забезпечення навчального процесу. Це означає наявність достатньої кількості комп'ютерів і забезпечення вільного доступу до них, можливість працювати самостійно в поза аудиторні часи. Крім наявності комп'ютерної техніки, важливим є наявність програмного забезпечення. Умови, які визначають технічний і інструментальне забезпечення навчального процесу, називають процесуальними.

Для визначення змісту навчальних дисциплін, необхідно проаналізувати особливості професійної діяльності інженера в умовах інформатизації суспільства в цілому і вплив інформаційних і комп'ютерних технологій на зміст його професійної діяльності. Відповідно певного змісту навчання виникає ряд інших завдань щодо організації навчального процесу, вирішення яких є обов'язковим для досягнення поставлених цілей.

Висновки

Таким чином, інформаційна підготовка майбутніх архітекторів є багатогранним процесом, який передбачає інтеграцію організаційно-педагогічних, змістових та технологічних компонентів навчального процесу. Раціональне поєднання цих елементів у системі професійної підготовки дозволяє не лише засвоїти теоретичні знання, а й розвинути практичні навички роботи з різними інформаційними ресурсами, цифровими інструментами та програмним забезпеченням для проектування. Модель формування інформаційної компетентності передбачає розвиток критичного мислення, здатності до аналізу та синтезу даних, а також уміння інтегрувати сучасні технології в архітектурну практику. Можна сказати, що такий підхід забезпечує формування професійної самостійності, відповідальності та готовності до адаптації в умовах швидкозмінного професійного середовища. Крім того, інформаційна компетентність виступає фундаментом для ефективної взаємодії студентів з колегами, замовниками та фахівцями суміжних галузей, що сприяє формуванню комунікативної та міждисциплінарної спроможності. Завдяки цьому випускники отримують не лише знання та навички, а й здатність до системного вирішення професійних завдань, що відповідає сучасним вимогам архітектурної освіти та практики.

Список використаних джерел

1. Вакуленко Н. Інформаційна компетентність майбутніх фахівців у галузі технологічної освіти // Українська професійна освіта. – 2021. – № 9–10. – С. 15–28.
2. Вовченко Г. Інформаційна компетентність: від первісних часів до сучасності // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. – 2023. – № 1(18). – С. 9–25.
3. Григор'єва В.Б., Білгородська О.Є., Карпова С.М., Кубриш Н.Р., Перепелиця О.В, Міхова Л.М., Самойлова О.М. Архітектура в графіці : навч. посіб. / В.Б. Григор'єва, О.Є. Білгородська, С.М. Карпова, Н.Р. Кубриш, О.В. Перепелиця, Л.М. Міхова, О.М. Самойлова. – Одеса : ОДАБА, 2021. – 131 с.
4. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. Інформаційно-комунікаційна компетентність науково-педагогічних працівників університету: історичний розвиток формування понятійного апарату // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. – 2023.
5. Луценко В.А. Інноваційні педагогічні технології у професійній підготовці архітекторів / В.А. Луценко. Професійна освіта: методологія, теорія та практика, 2023, № 1, с. 17–25.

6. Дяченко Н. Інформаційна грамотність у мистецьких спеціальностях: проблеми та перспективи // Мистецька освіта і наука. – 2023. – № 2. – С. 44–50.
7. Кубриш Н. Р., Олешко Л. І., Олешко О. В. Архітектурна освіта та проблеми адаптації в професійному середовищі // Регіональні проблеми архітектури та містобудування : зб. наук. пр. – Одеса : Астропринт, 2024. – Вип. 18. – С. 366–375.

ЯК ТРАНСФОРМУВАТИМ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР В ОСВІТНІЙ ХАБ ГРОМАДИ

Гупало Вікторія Вікторівна

директор

Комунального закладу освіти «Криворізький
навчально-реабілітаційний центр №1»
Дніпропетровської обласної ради», Україна

Навчально-реабілітаційний центр часто сприймають як закритий, спеціалізований простір — «лише для своїх». Але насправді саме такі заклади мають унікальний потенціал стати серцем громади: місцем, де народжується культура прийняття, підтримки й навчання для всіх. Трансформація НРЦ в освітній хаб громади — це не про зміну вивіски, а про зміну філософії.

Сучасні громади дедалі більше усвідомлюють цінність інклюзивної освіти та рівного доступу до розвитку для всіх своїх мешканців. Навчально-реабілітаційний центр (НРЦ) у цьому контексті має унікальний потенціал — стати не лише спеціалізованим закладом для дітей з особливими освітніми потребами, а й потужним освітнім хабом громади, що об'єднує навчання, реабілітацію та соціальну взаємодію.

Освітній хаб громади — це відкритий, безбар'єрний простір, де освіта, підтримка й розвиток доступні кожному. Для навчально-реабілітаційного центру така модель є логічним продовженням його місії, адже інклюзія, підтримка та індивідуальний підхід уже закладені в основу діяльності НРЦ.

Трансформація в освітній хаб означає розширення функцій центру — від надання освітніх і корекційно-реабілітаційних послуг до активної взаємодії з усією громадою.

Однією з головних умов трансформації є відкритість НРЦ до співпраці. Партнерство з закладами загальної середньої освіти, закладами позашкільної освіти, медичними установами, центрами соціальних служб, громадськими організаціями та місцевим бізнесом дозволяє створити комплексну систему підтримки дітей і сімей.

Завдяки партнерству навчально-реабілітаційний центр може стати:

- ресурсним центром інклюзивної освіти для педагогів громади;